PATVIRTINTA
Alytaus Panemunės pagrindinės mokyklos
direktoriaus 2017 m. rugsėjo 5 d.
įsakymu Nr. V- 335

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) nustato mokyklos lygmens prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti mokykloje.

2. Prevencija – priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksmams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas mokykloje susijęs su emocine mokinių, mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau-mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5. Intervencija – mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

6.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

6.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

6.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

7.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.1.2. fizinės patyčios (smurtas): mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

7.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.1.4. patyčios kibernetinėje erdvėje: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis,

siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

7.2. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi.

7.3. **Besityčiojantysis** – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

7.4. **Patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai) ar kitas suaugęs asmuo.

7.5. **Patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias.

7.6. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

8. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Olweus patyčių prevencijos programos metodine medžiaga, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II SKYRIUS
SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA IR INTERVENCIJA MOKYKLOJE

9. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi mokyklos vadovas, Olweus patyčių prevencijos programos koordinacinis komitetas, vaiko gerovės komisijos nariai, mokymosi ir supervizijų grupių (MSG) vadovai, klasių auklėtojai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

10. Mokykla yra Olweus mokykla, todėl smurto, patyčių stebėsena, prevencija ir intervencija mokykloje vykdoma vadovaujantis Olweus patyčių prevencijos programos principais.

11. Esminiai Olweus patyčių prevencijos programos principai:

11.1. šiluma, pozityvus susidomėjimas ir suaugusiųjų aktyvumas;

11.2. griežtų netinkamo elgesio ribų nustatymas;

11.3. nuoseklus, tačiau ne priešiškas ir ne fizinis supažindinimas su neigiamomis pasekmėmis, kai nesilaikoma nustatytų elgesio taisyklių;

11.4. suaugusieji mokykloje turėtų atlikti autoriteto ir teigiamo pavyzdžio vaidmenį.

12. 2009–2010 metais mokykloje įgyvendinus Olweus patyčių prevencijos programą (OPPP), palaikoma Kokybės užtikrinimo sistema (OPKUS).

13. OPKUS tikslas – apsaugoti Olweus patyčių prevencijos programos vertybines nuostatas ir užtikrinti programoje taikomų priemonių tęstinumą. Mokykloje taikomos priemonės, atitinkančios OPKUS reikalavimus, reiškia sistemingą ir ilgalaikį požiūrį į smurto bei patyčių prevenciją ir atitinka Olweus patyčių prevencijos programos kokybės reikalavimus bei pačios mokyklos tikslus ir siekius.

14. Mokykloje pagal Olweus programos standartą privalomai laikomasi šių reikalavimų:

14.1. du kartus per metus organizuojami viso mokyklos personalo susirinkimai, skirti apžvelgti ir aptarti pagrindines mokykloje jau įgyvendintas ir numatytas patyčių prevencijos priemones;

14.2. per vienerius mokslo metus organizuojami ne mažiau nei penki kiekvienos MSG susitikimai;

14.3. naujiems mokyklos darbuotojams organizuojami mažiausiai vienos dienos trukmės įvadiniai Olweus programos mokymo kursai;

14.4. mokinių apklausa Olweus klausimynu vykdoma vieną kartą per mokslo metus;

14.5. mokytojų budėjimo per pertraukas grafikas peržiūrimas, kritiškai įvertinamas ir, esant reikalui, koreguojamas bent vieną kartą per mokslo metus;

14.6. visiems darbuotojams aktyviai ir nuosekliai taikomos keturios patyčių prevencijos taisyklės, skirtos visai mokyklai;

14.7. klasių auklėtojai ir/arba kiti darbuotojai kiekvieną mėnesį visose klasėse veda ne mažiau nei dvi Olweus klasės valandėles (patyčių ir panašiomis temomis);

14.8. kiekvienais metais patyčių tema diskutuojama ne mažiau nei dviejuose mokinių tarybos susirinkimuose;

14.9. siekiama, kad patyčių tema taptų įprastine pokalbių su mokiniais tema;

14.10. kiekvienais mokslo metais mokinių tėvai/globėjai detaliai informuojami apie mokyklos patyčių prevencijos veiklą ir su ja susijusių problemų sprendimą bent viename bendrame visos mokyklos tėvų susirinkime ir bent viename kiekvienos klasės tėvų susirinkime;

14.11. visi darbuotojai susipažįsta ir sugeba taikyti Olweus programos procedūras sprendžiant patyčių atvejus;

14.12. mokykla rengia kokybės užtikrinimo planą, kuriame nurodoma, kaip laikosi Olweus programos standarto reikalavimų ir siekia savo tikslų patyčių prevencijos.

15. Mokykloje vadovaujamasi Olweus patyčių prevencijos programos Mokyklos taisyklėmis prieš patyčias (jos privalo būti iškabintos kiekviename kabinete) ir Klasių valandėlių taisyklėmis (jos privalo būti iškabintos kabinetuose, kuriuose organizuojamos klasių valandėlės) (pridedama).

16. Mokyklos bendruomenė yra aprūpinta metodine medžiaga, skirta Olweus patyčių ir smurto prevencijos programai įgyvendinti.

17. Patyčių prevencija vykdoma keturiais lygmenimis: individualiu, klasės, mokyklos ir bendruomenės.

18. Individualiu lygmeniu:

18.1. kiekvienas mokyklos darbuotojas reaguoja pagal 6 žingsnių procedūrą (pridedama);

18.2. patyčių atvejai registruojami mokyklos raštinėje esančiame Patyčių atvejų registravimo žurnale.

19. Klasės lygmeniu:

19.1. klasės auklėtojas nuolat stebi Patyčių ir smurto atvejų registravimo žurnale daromus įrašus, gavęs tiesioginės informacijos arba pats pastebėjęs faktines ar įtariamas patyčias imasi veiksmų, numatytų P1 procedūroje (pridedama);

19.2. klasės auklėtojui pritrūkus kompetencijos išspręsti arba patyčių atvejams kartojantis, taikomos Nuobaudų kopėtėlės (pridedama);

19.3. klasės auklėtojas 2 kartus per mėnesį organizuoja klasių valandėlės pagal Olweus patyčių prevencijos programos įgyvendinimo mokykloje reikalavimus, po jų pildo klasės valandėlės formą R2 (pridedama);

19.4. klasės auklėtojas iki gruodžio 15 d. ir balandžio 30 d. pildo Atmintinę klasės auklėtojui C2 (pridedama);

19.5. klasės auklėtojas organizuoja tėvų susirinkimus, kuriuose supažindina su Olweus patyčių prevencijos programos principais, mokinių apklausos pagal Olweus klausimyną rezultatais, konsultuoja ir bendradarbiauja smurto bei patyčių prevencijos klausimais.

20. Mokyklos ir bendruomenės lygmeniu:

20.1. Olweus patyčių prevencijos programos įgyvendinimą mokykloje prižiūri koordinacinis komitetas, kuris kiekvienais mokslo metais rengia darbo su patyčiomis kokybės planą, organizuoja susitikimus su programos instruktore, teikia siūlymus dėl mokyklos tobulinimo patyčių ir smurto prevencijos klausimais;

20.2. direktoriaus įsakymu sudarytos Mokymosi ir supervizijų grupės (MSG), kuriose visi darbuotojai tobulina kompetencijas ir dalijasi gerąja darbo patirtimi smurto ir patyčių prevencijos klausimais. Mokymosi ir supervizijų grupių (MSG) užsiėmimai vyksta 5 kartus per mokslo metus. Vadovai pildo formą R1 (pridedama);

20.3. naujiems darbuotojams instruktorė organizuoja įvadinius Olweus patyčių prevencijos programos mokymus;

20.4. vykdoma mokinių apklausa naudojant Olweus klausimyną;

20.5. organizuojami prevenciniai renginiai;

20.6. organizuojamas mokytojų budėjimas pagal mokinių apklausos rezultatus ir mokytojų budėjimo grafiką, kuris kartą per mokslo metus kritiškai peržiūrimas ir tobulinamas;

20.7. organizuojamas visuotinis mokinių tėvų susirinkimas, kuriame informuojama apie mokykloje organizuojamas prevencijos veiklas, pagalbos formas;

20.8. vykdomi Nuobaudų kopėtėlių 4-5 punktai;

20.9. mokyklą Olweus patyčių prevencijos programos įgyvendinimo klausimais konsultuoja Kristina Baranauskienė, instruktorė iš Alytaus miesto pedagoginės psichologinės tarnybos;

20.10. vykdant prevencijos programą bendradarbiaujama su socialiniais partneriais.

21. Gavus informacijos, kad suaugęs mokyklos bendruomenės narys tyčiojasi iš mokinio ar iš kito darbuotojo, direktoriaus įsakymu sudaroma darbo grupė ištirti situacijai ir pateikti išvadas direktoriui bei mokyklos etikos komisijai. Atsižvelgus į gautas išvadas ir etikos komisijos rekomendacijas, mokyklos direktorius skiria drausmines nuobaudas.

22. Pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba.

23. Išskirtiniais atvejais, atsižvelgiant į įvykio sudėtingumą, Nuobaudų kopėtėlių eiliškumas gali būti keičiamas.

III SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Mokyklos darbuotojai ir mokiniai su šiuo tvarkos aprašu supažindinami pasirašytinai.

25. Tėvai (globėjai, rūpintojai) su šiuo dokumentu supažindinami per Tamo dienyną.

26. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašas skelbiamas mokyklos interneto svetainėje.

OLWEUS

Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras

Mokyklos taisyklės prieš patyčias

1. Mes nesityčiosime iš kitų.

2. Mes stengsimės padėti tiems, iš kurių tyčiojasi.

3. Mes stengsimės bendrauti su tais, kurie yra atstumti.

4. Jei sužinosime, kad iš kažko tyčiojamasi - pasakysime suaugusiems ir mokykloje, ir namuose.

OLWEUS

Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras

Mūsų klasės valandėlių taisyklės

1. Jei norime ką nors pasakyti, keliame ranką.
2. Kiekvienas turi teisę būti išklausytas.
3. Leisime kiekvienam išsakyti savo mintis nepertraukdami (žinoma, turėtų būti tam tikros laiko ribos).
4. Kiekvienas turi teisę nekalbėti, jei to nenori.
5. Mes galime nepritarti kito mintims, nesielgdami nemaloniai ir nesakydami negražių dalykų; negalima „nusodinti“ kito.
6. Kai kalbame apie patyčias ar kitas problemas, neminime konkrečių vardų.

Išsamūs ir nuoseklūs žingsniai, kaip elgtis susidūrus su patyčiomis

Pateiksime jums išsamesnį anksčiau minėtų šešių žingsnių aprašymą, kuriame nurodoma, kaip reikėtų elgtis ir kokių veiksmų nederėtų imtis:

Žingsnis	Taip	Ne
1 žingsnis: Sustabdykite patyčias.	Atsistokite tarp mokinių, kurie tyčiojosi, ir tarp to mokinio, kuris buvo užgauliojamas. Nustatykite pagrindines taisykles visiems įvykio dalyviams (pavyzdžiui, „Aš noriu, kad visi ramiai nekalbėdami manęs išklausytumėte.“)	Nesivelkite į žodines ar fizines peštynes su mokiniais. Nepaleiskite nė vieno mokinio – o ypač stebėtojų. Neklausinėkite apie patyčių priežastis ir neaptarinėkite jų, dabar ne laikas aiškintis aplinkybes.
2 žingsnis: Palaikykite mokinį, kuris tapo patyčių objektu.	Atsistokite arti mokinio, kuris tapo patyčių objektu. Stenkitės užmegzti minimalų akių kontaktą, tiesiog įvertinkite jo arba jos emocinę būklę. Apsvarstykite fizinio mokinio palaikymo galimybę (pavyzdžiui, paplekšnokite per petį), tačiau tik tuo atveju, jei esate tikras, jog tai nepaskatins jo arba jos prarasti savitvardos arba pasijausti dar labiau pažemintu.	Nepersistenkite rodydamas dėmesį mokiniui, kuris tapo patyčių auka. Per daug užuojautos (ypač jei ji reiškiama viešai), gali versti mokinį jaustis nejaukiai. Neprašykite nuskriausto mokinio papasakoti, kas įvyko. Nepulkite iškart guosti mokinio (raminti žodžiais, ar imtis kokių nors veiksmų), šiek tiek palaukite.

© Olweus, 2008

3 žingsnis: Besityčiojantiems mokiniams pasakykite, jog patyčios neleistinos ir priminkite keturias prieš patyčias nukreiptas taisykles.	Konstatuokite tai, ką pamatėte / išgirdote; įvardykite tai kaip patyčias. Pabrėžkite, jog toks elgesys prieštarauja mokyklos taisyklėms (pavyzdžiui, „Žodžiai, kuriuos girdėjau jus sakant, prieštarauja mūsų mokyklos taisyklėms“). Kalbėkite tinkamu tonu, kad mokinys (mokiniai), kuris tyčiojosi iš kito, aiškiai žinotų, kokie jo veiksmai netinkami ir kodėl.	Nekaltinkite, tiesiog konstatuokite faktus („Aš mačiau...“ arba „Aš išgirdau...“). Neleiskite mokiniams diskutuoti ar ginčytis dėl to, kas vyko. Priminkite jiems, jog jie turi klausytis, o ne kalbėti.
4 žingsnis: Paskatinkite tuos įvykio liudininkus, kurie palaikė patyčių auka tapusį mokinį, arba paaiškinkite, kaip reikėtų elgtis kilus tokioms situacijoms ateityje.	Tinkamai pagirkite stebėtojus, kurie stengėsi padėti, net jei jų pagalba nebuvo efektyvi. Jei jie nesiėmė jokių veiksmų, ramiu palaikančiu tonu pasakykite, jog pastebėjote tai, kad jie nieko nedarė, kad padėtų skriaudžiamajam. Jei proga tam tinkama, paaiškinkite, ką šiuo atveju jie galėjo padaryti, kad padėtų užgauliojamam mokiniui (pavyzdžiui, padėti susirinkti išmėtytas knygas, palydėti ir padėti nusipirkti naujus priešpiečius).	Nebarkite stebėtojų už tai, kad nesiėmė jokių veiksmų. Neprašykite įvykio liudininkų pasakoti, kas nutiko, ar pasiaiškinti dėl savo elgesio šioje situacijoje.

© Olweus, 2008

5 žingsnis: Nedelsiant imkitės tinkamų veiksmų mokinio (ar mokinių), kuris tyčiojosi atžvilgiu.	Tikėtina, kad žodinis papeikimas bus pirmoji jūsų reakcija; be to, jūs galite nuspręsti apriboti mokinių, kurie tyčiojosi, laisves, kiek, žinoma, leidžia jūsų padėtis ir santykiai su jais (pavyzdžiui, uždrausti eiti į pertrauką, priešpiečiauti valgykloje). Informuokite mokinius, kurie tyčiojosi, kad akylai stebėsite juos ir jų bendrininkus, norėdamas užtikrinti, kad patyčiu objektu tapusiam mokiniui nebus keršijama. Jei šie mokiniai nėra jūsų auklėtiniai, praneškite apie įvykį jų klasės auklėtojui, kad jis arba ji žinotų, kas įvyko bei kokių sudrausminimo priemonių buvo imtasi (žodžiu ar raštu). Atsižvelgiant į tai, kokia sistema vyrauja jūsų mokykloje, jums gali tekti pranešti apie įvykį Patyčių prevencijos koordinavimo komitetui ir / arba įrašyti tai į tam skirtą žurnalą.	Nebarkite. Nekurkite priemonių plano dėl tokio elgesio iškart. Tai galite padaryti vėliau.

© Olweus, 2008

6 žingsnis: Imkitės atitinkamų priemonių, siekdami užsitikrinti, kad mokinys, kuris buvo užgauliojamas, būtų apsaugotas nuo patyčių ateityje.	Suplanuokite susitikimą su mokiniu, kuris nukentėjo nuo patyčių, ir jo arba jos tėvais (atsižvelgiant į tai, kaip būtų geriau mokiniui). Stebėkite situaciją ir įsitikinkite, kad mokinys, kuris nukentėjo nuo patyčių, žino, kad kitą kartą, susidūręs su patyčiomis, turi nedelsiant apie tai pranešti jums. Pasistenkite įtraukti mokinį į palankiai nusiteikusių bendraamžių grupę, kad jis arba ji nesijaustų atstumtas ir vienišas.	

© Olweus, 2008

Faktinių arba įtariamų patyčių atvejų sprendimo procedūra P1

A. Kai įtariate patyčias:

Kai įtariate, kad mokinys patiria patyčias, imkitės žemiau išvardintų veiksmų arba tų veiksmų, kurie šiuo atveju labiausiai tinka:

- Klasės auklėtoja(s) yra atsakinga(s) už skiriamą dėmesį (mokinių, kurie gali patirti patyčias ir potencialių skriaudėjų stebėjimą) tiems mokiniams, iš kurių galimai yra tyčiojamasi, kurie yra įvardinti kaip besityčiojantys arba įtariami tyčiojimusi. Stebėjimas vykdomas mokyklos kieme, klasėse ir kitose svarbiose vietose.

- Stebėjimo rezultatai yra įforminami dokumentais, užpildant formą, ir pateikiami klasės auklėtojui pasibaigus stebėjimo laikotarpiui arba klasės auklėtojui pareikalavus. Svarbu, kad visi mokyklos darbuotojai parodytų norą dalyvauti stebėjime. Kai kuriais atvejais gali tekti paprašyti visus mokytojus ir visą personalą atidžiai stebėti mokinius, galimai dalyvaujančius patyčiose.

- Klasės auklėtojas patikrina budėjimo žurnalą (jei toks žurnalas yra pildomas mokykloje), kad įsitikintų, ar yra ankstesnių įrašų apie mokinio dalyvavimą patyčiose.

- Klasės auklėtojas pasiteirauja savo kolegų, ar jie yra pastebėję kažką ypatingo, ir prašo įdėmiau stebėti įtariamą patyčiomis mokinį.

- Klasės auklėtojas susisiekia su patyčias patyrusio mokinio tėvais arba teisėtais globėjais, norėdamas gauti daugiau informacijos.

- Klasės auklėtojas Olweus klasės valandėlės metu kalba mokinių geros ir saugios savijautos temomis, paprašo mokinius užrašyti, ką jiems reiškia gera savijauta savo klasėje.

- Klasės auklėtojas praveda (inicijuoja) trumpus pokalbius su mokiniais, susijusiais su patyčiomis

Copyright © 2010: Olweus International AS

- Atskirais atvejais galima paprašyti mokinį ar mokinius, kurie teigia, kad jis/ji patiria patyčias, aprašyti tokius atvejus nedelsiant, kad, praėjus ilgesniam laikui, būtų galima geriau prisiminti svarbią informaciją, susijusią su patyčių atveju

- Jei, atlikus tokį tyrimą, klasės auklėtojas vis dar abejoja, ar yra tyčiojamasi, mokykla privalo kreiptis į pedagoginę psichologinę tarnybą arba į mokyklos Olweus programos instruktorių, kad priimtų sprendimą dėl tolimesnių veiksmų.

Atlikus šiuos veiksmus, reikia pateikti išvadą, ar tai buvo patyčios, ar ne. Jei išvadoje teigiama, kad tai ne patyčios, tyrimą reikia nutraukti ir atsiprašyti įtariamų mokinių.

Jei išvadoje teigiama, kad tai buvo patyčios arba jei mokykla turi rimtų, su aplinkybėmis susijusių įrodymų, ir nori pateikti juos įtariamam mokiniui, reikia imtis žemiau išdėstytų veiksmų.

B. Patyčių atvejai

Kai nėra abejonių, kad vyksta patyčios, reikia vadovautis šia procedūra:

1. Nedelsdami sustabdykite patyčias

- Suaugusieji privalo nedelsdami vykdyti intervenciją ir sustabdyti patyčias. Rimtais atvejais, esant sužeidimui ar iškilus pavojui sveikatai bei gyvybei, mokyklos direktorius privalo nedelsiant reaguoti.

- Intervenciją vykdantys suaugusieji privalo pasakyti besityčiojančiajam, ką jie matė ir ką sužinojo. Šiuo momentu negalima leistis į diskusijas su kaltininku.

- Įvertinkite situaciją. Apsaugokite patyčias patyrusį mokinį. Iš įvykio vietos išveskite patyčias patyrusį mokinį arba kaltininką/us ir nuveskite į tinkamą patalpą. Gali prireikti užtikrinti apsaugą patyčias patyrusiam mokiniui nuo galimo keršto, svarbu po incidento nepaliekti jo/s vieno.

Copyright © 2010: Olweus International AS

2. Trumpai pasikalbėkite su mokiniais, dalyvavusiais patyčiose:

Pasikalbėkite su patyčias patyrusiu mokiniu:

- Klasės auklėtojas arba kitas suaugęs asmuo, su kuriuo mokinys jaučiasi saugus, įvykus patyčioms kaip galima greičiau susisiekia su mokiniu ir paaiškina jam/ai, kokių veiksmų bus imtasi toliau

- Jei mokinys yra pasiruošęs, suaugusysis gali paklausti, ar ji/s nori papasakoti apie patyčias ir apie tuos, kurie tyčiojosi. Gali tekti atidėti šią pokalbio dalį vėlesniam laikui. Atkreipkite dėmesį į tai, kad pokalbis su patyčias patyrusiu mokiniu turi vykti saugioje vietoje.

Rimtas pokalbis su tuo/tais, kurie tyčiojasi:

- Jei patyčiose dalyvauja keli mokiniai, kalbėkite su kiekvienu atskirai ir pasakykite, kas bus toliau
- Šio pokalbio metu visada pasikvieskite kolegą/ę
- Trumpai aprašykite pokalbį ir saugokite aprašą kaip konfidencialią medžiagą.
- Informuokite auklėtoją, jei jis/ji nedalyvavo pokalbyje

Pagrindiniai dalykai pokalbio metu:

Forma

- Susiraskite nuošalią/izoliuotą patalpą
- Paprašykite visus dalyvius atsisėsti
- Suaugusieji privalo kultūringai parodyti, kad reikalas yra rimtas
- Pirmajame pokalbio etape neužduokite mokiniui klausimų
- Nesikreipkite į mokinį piktai
- Nepateikite tuščių grasinimų, priminkite mokyklos drausminimo kopetėles
- Nediskutuokite apie galimą nukentėjusio mokinio indėlį į atvejo sprendimą

Kontekstas

- Numatykite struktūrą

- Pateikite dokumentus/aplinkybių parodymus *
- Pareikalaukite, kad nesityčiotų
- Paaiškinkite pasekmes, jei nesiliaus tyčiotis (remkitės drausminimo kopetėlėmis)
- Informuokite, kad susisieksite/susisiekėte su tėvais ar teisėtais globėjais.
- Informuokite, kad mokykla pasirūpins patyčias patyrusio mokinio saugumu, taigi bet koks bandymas atsikeršyti bus pastebėtas
- Pasakykite, ką mokykla darys toliau
- Pasitikrinkite, ar mokinys suprato jus
- Susitarkite dėl kito pokalbio, numatykite vietą, laiką **

*) Jei įrodymų apie patyčias neužtenka, bet yra pakankamai jas patvirtinančių rimtų ženklų, skatinančių pasikalbėti su mokiniu, kalbėkite taip:

Mes turime **rimtų įtarimų, kad tu**.....
Neigimo atveju sakykite:"Girdžiu, ką sakai, bet mes nesame tikri, kad tai tiesa, todėl mes šiuo reikalu domėsimės (paaiškinate kaip) ..."

Tokiais atvejais mokykla privalo papildomai pasirūpinti patyčias patyrusiu, užtikrinti stebėjimą ir saugumą, inicijuoti tolimesnius pokalbius, ypatingą dėmesį atkreipti į galimą įtariamojo mokinio kerštą nukentėjusiajam.

**) Numatykite kelis pokalbius su patyčias patyrusiu mokiniu ir su besityčiojančiu/iais. Kalbėkitės su jais atskirai. Pokalbių tikslas - užtikrinti, kad patyčios nesikartotų.

3. Tolimesni veiksmai:

- Organizuokite susitikimus ir su besityčiojančiais, ir su patyčias patiriančiais mokiniais (atskirai) kol įsitikinsite, kad patyčios nevyksta.
- Informuokite kolegas, kad jie galėtų atkreipti dėmesį per pertraukas.
- Apie smurto atvejus visada privaloma informuoti mokyklos vadovybę.

Copyright © 2010: Olweus International AS

4. Sankcijos (nuobaudos, apribojimai):

- Jei patyčios nenutraukiamos, privaloma taikyti sankcijas
- Mokykla yra paruošusi drausminimo kopėtėles, pavyzdžių galima rasti Olweus patyčių prevencijos programos vadove mokyklos darbuotojams.

5. Dokumentai

- Visas darbas, stabdant patyčias, turi būti įforminamas dokumentais.
- Ataskaitas apie atliktus veiksmus reikia pateikti raštu.

6. Patyčių atvejų įrašų, kuriuose įvardijami mokiniai, laikymas:

- Raštu surinktą informaciją laikyti mokinio byloje
- Jei įrašuose minimos kelių mokinių pavardės/vardai, susiję su tuo pačiu atveju, reikia sukurti atskirą aplanką tokiai informacijai saugoti (taikytina tvarka, paminėta aukščiau pateiktame punkte).

Copyright © 2010: Olweus International AS

OLWEUS
INTERNATIONAL

Alytaus Panemunės pagrindinės mokyklos Olweus patyčių ir smurto prevencijos projekto

„Nuobaudų kopėtėlės“

1. Rimtas asmeninis „korekcinis“ pastebėjusiojo įvykį mokyklos darbuotojo pokalbis (ramioje aplinkoje, kabinete).
2. Po pirmo susitarimų pažeidimo vaikas susitinka pokalbiui su klasės auklėtoju, aptariama situacija, mokinys informuojamas apie tai, ko iš jo tikimasi ateityje (nuobauda- draudimas pasinaudoti kokia nors jam suteikta teise, malonia veikla, tėvų informavimas).
3. Po antro susitarimų pažeidimo vyksta pokalbis su socialiniu pedagogu (nuobauda - elgesio taisyklių perrašymas, jų išmokimas ir išsakymas žodžiu, paties mokinio komentaras, kaip mokinys jas supranta; aktyvus „nebylus“ mokinio elgesio stebėjimas).
4. Po trečio susitarimų pažeidimo – reiklus direktoriaus pavaduotojos, projekto koordinatorės arba direktoriaus pokalbis.
5. Aukščiausias laiptelis – pažeidinėjančio susitarimus mokinio ir jo tėvų, klasės auklėtojo iškvietimas pokalbiui pas direktorių.
   Galimas pokalbis Vaiko gerovės komisijoje/ su policijos pareigūnu, APPT psichologu, informuojant apie teisines nusižengimų pasekmes.

Klasės valandėlės forma R2

Pildo klasės auklėtojas

Klasė / mokinių grupė: Data:

Klasės valandėlės tema:

Vaidmenų žaidimai arba kitos panaudotos priemonės/ metodai:

Susitarimai / užduotys iki kitos valandėlės:

Nedalyvavę mokiniai:

Klasės auklėtojo / mokytojo parašas:

_____ **Data** _____

Pastaba: ***Įrašai turi būti trumpi.*** *Formos užpildymui užtenka dviejų minučių, įrašant pagrindinius žodžus arba vueną ar du sakinius. Nenurodykite vardų ar kitų identifikuojančių detalių.*

Copyright © 2010: Olweus International AS

Klasės auklėtojo atmintinė C2

Klasės auklėtojas pateikia už kiekvieną auklėjamąją klasę iki 12.15 d ir 04. 30

Klasės valandėlės

1 Nuo paskutinės atmintinės pateikimo klasės valandėlės vyko vidutiniškai vieną kartą per dvi savaites — taip ❑

2 Visų klasės valandėlių formos/žurnalai yra pateikti — taip ❑

Patyčių prevencijos taisyklės klasėje

3 Mokiniai supažindinti su Olweus patyčių prevencijos programos taisyklėmis, įvyko taisyklių aptarimas. Taisyklės yra taikomos. — taip ❑

Individualūs pokalbiai su mokiniais

4 Nuo paskutinės atmintinės pateikimo yra įprasta kalbėtis su mokiniais individualiai patyčių tema. — taip ❑

Bendradarbiavimas su tėvais patyčių klausimu

5 Patyčios ir situacija klasėje buvo aptarta su klasės mokinių tėvais/globėjais susirinkimo metu — Data _____

Faktinių ir įtariamų patyčių atvejų sprendimas

6 Įtariamų patyčių atvejų skaičius klasėje, apie kuriuos jūs žinote ir kuriuos nagrinėjote nuo paskutiniės atmintinės pateikimo, įskaitant senus neišspręstus atvejus. — _____ (skaičius)

7 Faktinių patyčių atvejų skaičius klasėje, apie kuriuos jūs žinote ir kuriuos nagrinėjote nuo paskutinės atmintinės pateikimo, įskaitant senus neišspręstus atvejus. — _____ (skaičius)

_____ _____ _____

Klasė Data Auklėtojo parašas

Copyright © 2010: Olweus International AS

Mokymosi ir supervizijų grupės susirinkimo protokolas R1

Pildo MSG vadovas

Mokymosi ir supervizijų grupės susitikimo data: _____

MSG susirinkime dalyvavę mokyklos darbuotojai

Vardas	Parašas	Vardas	Parašas

Temos, kurios buvo aptartos MSG susirinkimo metu:

Užduotys, kurias reikia atlikti iki kito MSG susirinkimo:

Vadovai: _____ / _____

Pastaba: ***Įrašai turi būti trumpi.*** *Užtenka dviejų minučių užpildyti formą, įrašant pagrindinius arba vieną ar du sakinius. Nenurodykite vardų ar kitų asmenį identifikuojančių detalių. Prie vardų dalyvavusieji pasirašo susirinkimo metu.*

Copyright © 2010: Olweus International AS